

Nr 129

LANDSKAPSLAG

om ändring och temporär ändring av landskapslagen
om landskapsandelar till kommunerna

Utfärdad i Mariehamn den 18 december 2020

I enlighet med lagtingets beslut¹
upphävs 7 § landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna,
ändras 4 §, rubriken till 5 § och 5 § 1 mom., 6 §, rubriken till 3 kap., 10 § 1 mom., 11 § 1 mom., 18 § 1 mom., 19 § och 40 § 1 mom., samt **fogas** till lagen nya 5a och 6a §§, till lagens 3 kap. nya 8a–8c §§ samt till lagen nya 11a, 11b och 17a §§, som följer:

4 §

Normkostnad för äldreomsorgen

Normkostnaden för äldreomsorgen beräknas med antalet invånare i kommunen i följande åldersgrupper som grund: 65–74 år, 75–84 år samt 85 år och äldre.

För varje åldersgrupp fastställs ett basbelopp. Antalet invånare i varje åldersgrupp multipliceras med basbeloppet för åldersgruppen i fråga. Det sammanlagda beloppet för åldersgrupperna utgör kommunens normkostnad för äldreomsorgen.

5 §

Landskapsandel för äldreomsorgen

Landskapsandelen för äldreomsorgen är 12,5 procent av normkostnaden för äldreomsorgen.

5a §

Normkostnad för den samordnade socialtjänsten

Normkostnaden för den samordnade socialtjänsten beräknas med antalet invånare i kommunen som grund. För att beräkna normkostnaden fastställs ett basbelopp för den samordnade socialtjänsten. Antalet invånare i kommunen multiplicerat med basbeloppet utgör kommunens normkostnad för den samordnade socialtjänsten.

Med avvikelse från 1 mom. beräknas inte normkostnaden särskilt för varje kommun om det inte är nödvändigt för fördelningen av kostnaderna för den samordnade socialtjänsten mellan kommunerna.

Med den samordnade socialtjänsten avses den verksamhet som enligt landskapslagen (2016:2) om en kommunalt samordnad socialtjänst, ska samordnas.

6 §

Landskapsandel för den samordnade socialtjänsten

Landskapsandelen för den samordnade socialtjänsten är 12,8 procent av normkostnaden för den samordnade socialtjänsten. Om normkostnaden med stöd av 5a § 2 mom. inte har

¹ LF nr 1/2020-2021
FNU bet. nr 2/2020-2021

beräknats är landskapsandelen 12,8 procent av det belopp som beräknas genom att basbeloppet multipliceras med antalet invånare i landskapet.

6a §

Landskapsandel för den samordnade socialtjänsten finansåren 2021–2024

Med avvikelse från bestämmelserna i 6 § är landskapsandelen för den samordnade socialtjänsten under finansåren 2021–2024 13,2 procent av normkostnaden eller av det belopp som beräknas genom att basbeloppet multipliceras med antalet invånare i landskapet.

3 kap.

Kostnadsbaserade landskapsandelar inom utbildningsverksamheten

8a §

Normkostnad för barnomsorgen

Normkostnaden för barnomsorgen beräknas med antalet invånare i kommunen i åldern 0–6 år som grund. För att beräkna normkostnaden fastställs ett basbelopp för barnomsorgen. Antalet invånare i kommunen i åldern 0–6 år multiplicerat med basbeloppet utgör kommunens normkostnad för barnomsorgen.

8b §

Landskapsandel för barnomsorgen

Landskapsandelen för barnomsorgen är 16,6 procent av normkostnaden för barnomsorgen.

I tillägg till den landskapsandel som avses i 1 mom. får en skärgårdskommun ytterligare 15 procent av normkostnaden för barnomsorgen. En kommun i ytterskärgården får därutöver ett tillägg motsvarande 5 procent av normkostnaden.

8c §

Landskapsandel för specialfritidshemsverksamheten

Om det i kommunen finns barn eller studerande som deltar i fritidshemsverksamhet som avses i 15 § 2 mom. i del II i landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola får kommunen en landskapsandel för specialfritidshemsverksamheten.

För att beräkna normkostnaden för specialfritidshemsverksamheten fastställs ett basbelopp. Antalet barn och studerande i kommunen som deltar i verksamheten multiplicerat med basbeloppet, utgör kommunens normkostnad för specialfritidshemsverksamheten. Landskapsandelen för specialfritidshemsverksamheten motsvarar normkostnaden.

Antalet deltagare i specialfritidshemsverksamheten fastställs vid inledningen av höstterminen året före finansåret. Om det förändras under finansåret justeras landskapsandelen för specialfritidshemsverksamheten i förhållande till förändringen av kommunens normkostnad.

10 §

Landskapsandel för grundskolan

Landskapsandelen för grundskolan är 20,2 procent av normkostnaden för grundskolan.

11 §

Landskapsandel för träningsundervisning

Om det i kommunens elevunderlag ingår elever som får träningsundervisning får kommunen utöver landskapsandelen för grundskolan en landskapsandel för träningsundervisningen. Med träningsundervisning avses sådan undervisning som avses i 22 § i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola.

11a §

Landskapsandel för den förberedande undervisningen

Om det i kommunens elevunderlag ingår elever som får förberedande undervisning för nyanlända elever med ett annat modersmål än svenska får kommunen utöver landskapsandelen för grundskolan en landskapsandel för den förberedande undervisningen. Med förberedande undervisning avses undervisning enligt 6 § 3 mom. i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola.

För att beräkna normkostnaden för den förberedande undervisningen fastställs ett basbelopp. Antalet elever i kommunen som får förberedande undervisning multiplicerat med basbeloppet utgör kommunens normkostnad för den förberedande undervisningen. Landskapsandelen för den förberedande undervisningen motsvarar normkostnaden.

Elevantalet fastställs vid inledningen av höstterminen året före finansåret. Om det förändras under finansåret justeras landskapsandelen för den förberedande undervisningen i förhållande till förändringen av kommunens normkostnad.

11b §

Landskapsandel för grundskoleutbildningen för andra än läropliktiga

Om det i kommunen finns personer som får grundskoleutbildning med stöd av 39 § i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundsko-

la, får kommunen en landskapsandel för grundskoleutbildningen för andra än läropliktiga.

För att beräkna normkostnaden för grundskoleutbildningen för andra än läropliktiga fastställs ett basbelopp. Antalet personer i kommunen som får sådan utbildning multiplicerat med basbeloppet utgör kommunens normkostnad för grundskoleutbildningen för andra än läropliktiga. Landskapsandelen för grundskoleutbildningen för andra än läropliktiga motsvarar normkostnaden.

Antalet personer som får grundskoleutbildning för andra än läropliktiga fastställs vid inledningen av höstterminen året före finansåret. Om det förändras under finansåret justeras landskapsandelen för grundskoleutbildningen för andra än läropliktiga i förhållande till förändringen av kommunens normkostnad.

17a §

Fastställande av basbelopp för finansåret 2023

Med avvikelse från 14 § och 17 § 1 och 2 mom. ska basbeloppen för de kostnadsbaserade landskapsandelarna för finansåret 2023 fastställas genom en extrauppföljning. Extrauppföljningen sker genom att basbeloppen justeras på basen av kommunernas sammanlagda nettodriftskostnader på respektive verksamhetsområde finansåret 2021. När det gäller den förberedande undervisningen för nyanlända elever med annat modersmål än svenska samt grundskoleutbildningen för andra än läropliktiga beräknas ett belopp för hela finansåret genom att nettodriftskostnaderna för dessa verksamheter ökas till det dubbla.

Basbeloppen för finansåret 2023 ska fastställas så snart uppgifter om nettodriftskostnaderna för 2021 finns tillgängliga. Vid fastställandet tillämpas 17 § 3 mom. samt 18 och 19 §§.

Extrauppföljningen enligt denna paragraf påverkar inte tidsintervallen för den regelmässiga uppföljningen av basbeloppen som sker vart fjärde år. De basbelopp som fastställs med nettodriftskostnaderna för finansåret 2021 som grund utgör dock jämförelse vid nästa regelmässiga uppföljning.

18 §

Kostnader som beaktas vid uppföljningen

Vid uppföljningen enligt 17 § beaktas kommunernas och kommunalförbundens nettodriftskostnader för följande verksamhetsområden:

- 1) äldreomsorg,
- 2) samordnad socialtjänst,
- 3) barnomsorg, där nettodriftskostnaderna för specialfritidshemsverksamhet beaktas separat,

4) grundskola, där nettodriftskostnaderna för träningsundervisning och förberedande undervisning för nyanlända elever med annat modersmål än svenska beaktas separat,

5) grundskoleutbildning för andra än läropliktiga.

19 §

Justering av basbeloppen vid uppföljningen

Vid uppföljningen enligt 17 § beräknas de olika basbeloppen på det sätt som anges nedan. De beräknade basbeloppen justeras därefter med förändringen i kostnadsnivån enligt prisindex för den kommunala basservicen på Åland till uppföljningsårets nivå.

Basbeloppen för äldreomsorgen beräknas genom att nettodriftskostnaderna för äldreomsorgen först fördelas på de åldersgrupper som anges i 4 § 1 mom. Därefter divideras beloppet för vardera åldersgruppen med antalet invånare i landskapet i respektive åldersgrupp.

Basbeloppet för den samordnade socialtjänsten beräknas genom att nettodriftskostnaderna för den samordnade socialtjänsten divideras med antalet invånare i landskapet.

Basbeloppet för barnomsorgen beräknas genom att nettodriftskostnaderna för barnomsorgen divideras med antalet invånare i landskapet i åldersgruppen 0–6 år.

Basbeloppet för specialfritidshemsverksamheten beräknas genom att nettodriftskostnaderna för verksamheten divideras med antalet personer i landskapet som har deltagit i specialfritidshemsverksamhet.

Basbeloppen för grundskolan beräknas genom att nettodriftskostnaderna för grundskolan först divideras med antalet invånare i landskapet i åldern 6–15 år. Basbeloppen för de intervall som anges i 9 § 2 mom. beräknas därefter genom att kvoten multipliceras med en koefficient enligt följande tabell:

Intervall	Koefficient
1) 1–40 invånare	2,250
2) 41–60 invånare	1,400
3) 61–80 invånare	1,000
4) 81–100 invånare	0,400
5) 101–150 invånare	0,200
6) 151 eller fler invånare	0,125

Basbeloppet för träningsundervisningen beräknas genom att nettodriftskostnaderna för träningsundervisningen först divideras med antalet elever i landskapet som fått tränings-

undervisning. Basbeloppet för träningsundervisningen beräknas därefter genom att kvoten minskas med det belopp som enligt 6 mom. har beräknats som basbelopp för det tredje intervallet.

Basbeloppet för den förberedande undervisningen för nyanlända elever med annat modersmål än svenska beräknas genom att nettodriftskostnaderna för den förberedande undervisningen divideras med antalet elever i landskapet som har fått sådan undervisning.

Basbeloppet för grundskoleutbildningen för andra än läropliktiga beräknas genom att nettodriftskostnaderna för utbildningen divideras med antalet personer i landskapet som har fått grundskoleutbildning för andra än läropliktiga.

Med antalet invånare i landskapet avses i denna paragraf antalet invånare vid ingången av det finansår som infaller två år före uppföljningsåret. När det gäller beräkningsgrunden för basbeloppen i 5, 7, 8 och 9 mom. avses ett medeltal av antalet individer som deltagit i respektive verksamhet vid inledningen av vårterminen och vid inledningen av höstterminen det nämnda finansåret.

44 §

Överklagande

Landskapsregeringens beslut med anledning av ett rättelseyrkande får i fråga om lagligheten överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019).

 Lagtinget bemyndigar landskapsregeringen att bestämma att denna lag helt eller delvis ska träda i kraft i den ordning som föreskrivs i 20 § 3 mom. självstyrelselag (1991:71) för Åland.

Mariehamn den 18 december 2020

VERONICA THÖRNROOS
lantråd

Torbjörn Eliasson
föredragande minister

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021. Lagens 6a § tillämpas vid beslut om landskapsandel för den samordnade socialtjänsten för finansåren 2021–2024. Lagens 17a § tillämpas vid fastställande av basbeloppen för de kostnadsbaserade landskapsandelarna för finansåret 2023.

Genom denna lag upphävs landskapsregeringens beslut om basbelopp för finansåret 2021 till den del de gäller fastställande av basbelopp för de kostnadsbaserade landskapsandelarna. Basbeloppen som avses i 4, 5a, 8a, 8c, 9 och 11 §§ fastställs för finansåret 2021 med nettodriftskostnaderna finansåret 2018 som grund. Basbeloppen beräknas på det sätt som föreskrivs i 18 och 19 §§ och justeras därefter med förändringen i kostnadsnivån enligt prisindex för den kommunala basservicen på Åland. Landskapsregeringen fattar beslut om basbeloppen senast den 11 januari 2021.

Landskapsandelar enligt lagens 11a och 11b §§ tilldelas kommunerna först från och med finansåret 2022. De basbelopp som avses i de nämnda paragraferna fastställs dock för finansåret 2021 med en beräknad kostnad som grund. Dessa basbelopp utgör sedan grund för fastställande av basbeloppen för finansåret 2022. För att kompensera kommunen för de kostnader som uppstår under finansåret 2021 för den verksamhet som avses i 11a och 11b §§ beviljas kommunen en ersättning som motsvarar 50 procent av normkostnaden för vardera verksamheten.

Fastställande av basbeloppen enligt denna lag ska betraktas som en uppföljning enligt 17 §.